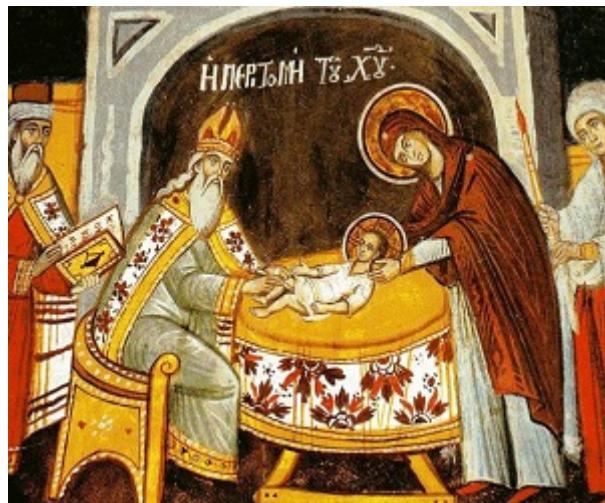

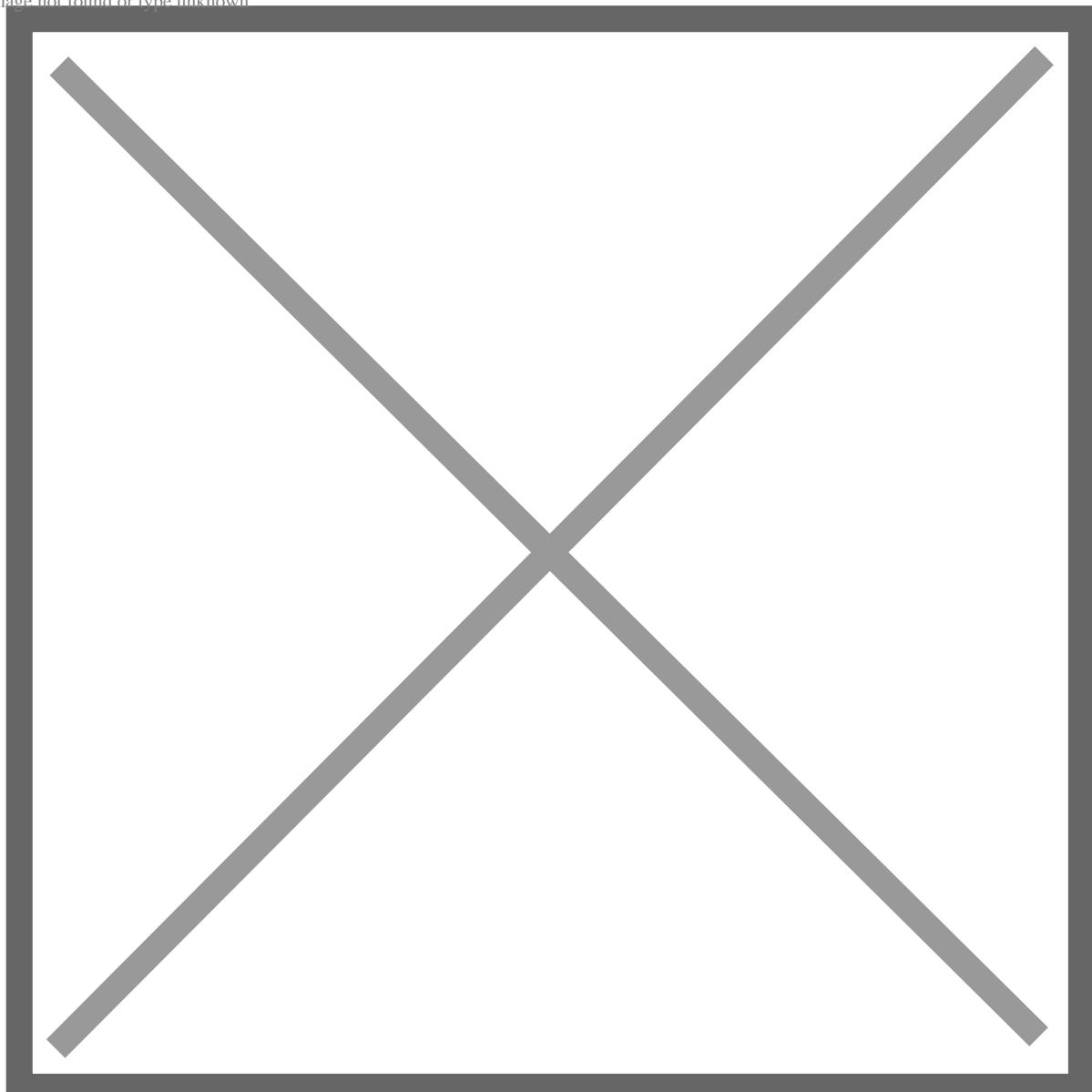
Η Περιτομή του Ιησού Χριστού: Ιουδαική τελετή ή σημείο πραγματικό; (Θεόδωρος Ρόκας, Θεολόγος - ΜΑ Ερμηνευτικής Θεολογίας)

/ [Πεμπτουσία](#)

Σε συνέχεια του προηγούμενου μου άρθρου με τίτλο «Η Περιτομή του Ιησού Χριστού: σημείο σωτηρίας», που δημοσιεύτηκε την πρώτη Ιανουαρίου στον διαδικτυακό χώρο της «Πεμπτουσίας» (<http://www.pemptousia.gr/2018/01/i-peritomi-tou-christou-simio-sotirias/>), συνεχίζω την ανάλυση του γεγονότος της Περιτομής του Ιησού Χριστού επεκτείνοντάς το ένα βήμα παρά πέρα, όπου αποδεικνύεται ότι ένα γεγονός, μια τελετή αποδεικνύει την πραγματικότητα ενός γεγονότος.

Image not found or type unknown

Ο Άγιος Σωφρόνιος Πατριάρχης Ιεροσολύμων στο ποίημα που έχει συντάξει για να αναγιγνώσκεται στην Ακολουθία του Μεγάλου Αγιασμού αναφέρει: «Δοξάζομέν σε Δέσποτα φιλάνθρωπε, Παντοκράτορ, προαιώνιε Βασιλεῦ. Δοξάζομέν σε τὸν Κτίστην, καὶ Δημιουργὸν τοῦ παντός. Δοξάζομέν σε, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ μονογενές, τὸν ἀπάτορα ἐκ Μητρός, καὶ ἀμήτορα ἐκ Πατρός· ἐν γὰρ τῇ προλαβούσῃ Ἱερτῇ νήπιόν σε εἴδομεν, ἐν δὲ τῇ παρούσῃ τέλειόν σε ὁρῶμεν, τὸν ἐκ τελείου τέλειον ἐπιφανέντα Θεὸν ἡμῶν»^[i]. Αναφέρεται δηλ. στην αποκάλυψη του Σαρκωθέντος Υιού και Λόγου του Θεού τόσο στη θεία του Γέννηση όσο και στη Βάπτισή του στον Ιορδάνη ποταμό. Μεταξύ όμως των δυο αυτών γεγονότων και παράλληλα μεγάλων Δεσποτικών εορτών μεσολαβεί η εορτή της Περιτομής του Ιησού Χριστού. Το Συναξάρι της εορτής αναφέρει χαρακτηριστικά: «τῇ Α' τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου ἔορτάζομεν τὴν κατὰ σάρκα Περιτομὴν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ»^[ii].

Ο Ευαγγελιστής Λουκάς ύστερα από την περιγραφή των γεγονότων της γεννήσεως του Κυρίου, μεταφέρει τον αναγνώστη του ευαγγελίου του, λίγες μέρες μετά δηλ. στο γεγονός της περιτομής του θείου Βρέφους ως ἔκφρασης της πιστότητας των Ιουδαίων απέναντι στο Νόμο και τις θρησκευτικές παραδόσεις^[iii]. Αναφέρει λοιπόν στο ευαγγέλιό του: «Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν τό παιδίον, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ. Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ, καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ Κυρίου ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἄγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται, καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου, ζεῦγος τρυγόνων ἡ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν»^[iv].

Ο όρος «περιτομή», που αναφέρει το ανωτέρω Συναξάρι, προέρχεται από το ρήμα «περιτέμνω» που σημαίνει: κόπτω ολόγυρα, αποκόπτω τα άκρα, αποχωρίζω^[v]. Η περιτομή ήταν μια ιουδαϊκή θρησκευτική τελετή που γινόταν την ογδόη ημέρα από τη γέννηση του αρσενικού βρέφους, κατά την οποία έκοβαν ένα μέρος του δέρματος του γεννητικού οργάνου και τότε δινόταν στο βρέφος το όνομά του^[vi].

Η περιτομή, για τους Ιουδαίους, αποτελούσε εντολή που δόθηκε από τον ίδιο το Θεό προς τον Αβραάμ ως σημείο της διαθήκης που συνάφθηκε μεταξύ τους, όπως χαρακτηριστικά πληροφορεί το βιβλίο της Γενέσεως: «εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς Ἀβραάμ· σὺ δὲ τὴν διαθήκην μου διατηρήσεις, σὺ καὶ τὸ σπέρμα σου μετὰ σὲ εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν. Καὶ αὕτη ἡ διαθήκη, ἦν διατηρήσεις, ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματός σου μετὰ σὲ εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν· περιτμηθήσεται ὑμῶν πᾶν ἄρσενικόν, καὶ περιτμηθήσεσθε τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας ὑμῶν, καὶ ἔσται εἰς σημεῖον διαθήκης ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν. Καὶ παιδίον ὀκτὼ ἡμερῶν περιτμηθήσεται ὑμῖν, πᾶν ἄρσενικὸν εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν, ὁ οἰκογενῆς καὶ ὁ ἀργυρώνητος, ἀπὸ παντὸς υἱοῦ ἀλλοτρίου, ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σπέρματός σου.

Περιτομῆ περιτμηθήσεται ὁ οἰκογενῆς τῆς οἰκίας σου καὶ ὁ ἀργυρώνητος, καὶ ἔσται ἡ διαθήκη μου ἐπὶ τῆς σαρκὸς ὑμῶν εἰς διαθήκην αἰώνιον. Καὶ ἀπερίτμητος ἄρσην, ὃς οὐ περιτμηθήσεται τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὄγδοῃ, ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ γένους αὐτῆς, ὅτι τὴν διαθήκην μου διεσκέδασε»[\[vii\]](#).

Σύμφωνα με την εντολή της περιτομής ἐπρεπε να περιτμηθούν όλοι οι ἄνδρες του ισραηλιτικού λαού ανεξαιρέτως. Η δε εντολή της περιτομής είχε την ἐννοια της αφιέρωσης στο Θεό με την αποβολή του σαρκικού ανθρώπου μέσω της αποκοπῆς ενός τεμαχίου από το μέλος που εκδηλώνεται το σαρκικό πάθος[\[viii\]](#). Η εντολή αυτή επαναλήφθηκε από τον ίδιο το Θεό προς το Μωυσή ὅταν ο ισραηλιτικός λαός βρισκόταν στην ἔρημο, σύμφωνα με το βιβλίο του Λευτικού: «τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὄγδοῃ περιτεμεῖ τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ»[\[ix\]](#). Τυχόν παράλειψη αυτής της εντολής ενδεχόταν να επιφέρει ακόμα και το θάνατο σε όποιον δεν είχε περιτμηθεί. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περιτομή του Ελιέζερ υιού του Μωυσέως, τον οποίο περιέταμε η μητέρα του Σεπφώρα[\[x\]](#).

Για τους Ιουδαίους η περιτομή ἦταν «σημεῖον σφραγίς»[\[xi\]](#), με το οποίο θα διακρίνονταν οι απόγονοι του Αβραάμ από τους υπόλοιπους αλλοεθνείς. Η περιτομή λειτουργούσε ως τύπος του Βαπτίσματος και αποτελούσε: α) συμμόρφωση προς την εντολή του Θεού και αφιέρωση των Ιουδαίων με αιματηρή προσφορά μέρος του σώματός του, β) υπενθύμιση στους Ιουδαίους ότι ἐπρεπε να φυλάγεται και να απέχει από τη φθορά και το μολυσμό της αμαρτίας καθώς και γ) σημείο ότι από ένα γέροντα πρόγονο, τον Αβραάμ και στείρα γυναίκα, τη Σάρρα, προήλθε τόσο πλήθος απογόνων[\[xii\]](#).

Ο Ιησούς Χριστός ως γνήσιος απόγονος του Αβραάμ υπεβλήθη και αυτός με τη σειρά του στην τελετή της περιτομής εκπληρώνοντας την υποχρέωση του προς το Νόμο: «Νόμον ἐκπληρῶν, περιτομήν, θελήσει καταδέχη σαρκικήν»[\[xiii\]](#). Ο Νόμος, κατά την Παλαιά Διαθήκη, αποτελεί θείο δώρο που δόθηκε στους Ισραηλίτες για να προπαρασκευάσει το λαό να δεχτεί τη σωτηρία του. Ο Νόμος είναι μια σειρά από θείες εντολές και θεσμούς, που πλαισιώνουν το λαό και τον βοηθούν να ζει ως λαός του Θεού. Η δε αυστηρή νομική του σκέψη ἦταν εμποτισμένη στην πίστη και αυτό δείχνει οτι υπερείχε κάθε ανθρώπινης νομοθεσίας[\[xiv\]](#).

Η «υποχρέωση» αυτή του Ιησού Χριστού προς το Νόμο προτρέπει να δούμε ποιά ἦταν η σημασία της περιτομής και πως μετασχηματίζεται ο κόσμος μέσα από αυτήν. Οι «βιογραφικές» πληροφορίες που παρέχει ο ευαγγελιστής Λουκάς έχουν μεγάλη σημασία για την κατανόηση του προσώπου του Ιησού, της ζωής και του έργου του μέσα στην ιστορία της εποχής του καθώς και μεγάλη σπουδαιότητα για το αποκαλυπτικό και σωτήριο έργο του Θεού μέσα στην ιστορία της

ανθρωπότητας. Ο ένσαρκος Υιός και Λόγος του Θεού, εισέρχεται στην ιστορία της ανθρωπότητας όχι «κατά δόκησιν» δηλ. κατά φαντασία, αλλά ιστορικά ως μια αληθινή οντότητα με συγκεκριμένη ιστορική προσωπικότητα επενεργώντας στην ιστορία κάτω από τα ιστορικά και κοινωνικά δεδομένα της εποχής του^[xv].

Μέσα από την υμνολογία της εορτής της περιτομής του Ιησού Χριστού κατανοούμε οτι η περιτομή του Ιησού Χριστού σηματοδοτεί τη λήξη του Παλαιού Νόμου και την αρχή της περιόδου εκείνης όπου δεσπόζει η Χάρη του Θεού: «Ο λόγος σαρκωθεὶς ὁ ὑπερούσιος, εἰς λῆξιν τοῦ Νόμου περιετμήθη, ἀπαρχὰς δὲ θείας χάριτος, καὶ ζωῆς ἀκηράτου ἡμῖν δέδωκε»^[xvi]. «Εἶληφε τέλος ὁ Νόμος, ἀφ' οὗ Χριστὸς νηπιάσας, καὶ πληρωτὴς τοῦ Νόμου δειχθείς, Περιτομὴν κατεδέξατο, καὶ ἔλυσε τήν του Νόμου κατάραν»^[xvii]. Παράλληλα η υμνολογία της Εκκλησίας διαβλέπει οτι με την εκπλήρωση του Νόμου κατά την ογδόη ημέρα προμυνύεται η έλευση της ογδόης ημέρας, της ημέρας εκείνης που δεν θα έχει τέλος: «Τήν του μέλλοντος ἄληκτον, ἡ ὄγδοας ζωὴν ἔξεικονίζει, ἐν ᾧ ὁ Δεσπότης, περιετμήθη Χριστός»^[xviii].

Κατά την περιτομή του, την ογδόη ημέρα δέχθηκε το όνομά του, σύμφωνα με το Νόμο και τις παραδόσεις των Ιουδαίων. Το όνομά του ήταν «Ιησούς», όνομα κοινό που θύμιζε μεγάλες μορφές τη ιουδαϊκής ιστορίας όπως ο Ιησούς του Ναυή και σημαίνει σωτήρας. Ο σωτήρας Χριστός ήλθε για να χτυπήσει το κακό και να το εκβάλει έξω από τις καρδιές των ανθρώπων. Ήρθε για να φέρει τη λύτρωση, τη σωτηρία, τη δικαιοσύνη, την ελευθερία και να επιφέρει τη συνδιαλλαγή του ανθρώπου με το Θεό και μεταξύ του ανθρώπου με το συνάνθρωπό του^[xix].

Συμπερασματικά, μέσα από αυτές τις σύντομες αναφορές, καταλήγουμε στα εξής τρία βασικά πορίσματα: α) η προσέλευση του θείου Βρέφους στο ιερό για να περιτμηθεί αποδεικνύει οτι ο Ιησούς Χριστός δεν ήρθε να καταλύσει τον Παλαιό Νόμο αλλά αποδεικνύει με το παράδειγμά του οτι είναι και ο ίδιος τηρητής του Νόμου («Νόμον ἐκπληρῶν, περιτομήν, θελήσει καταδέχη σαρκικήν» Απολυτίκιο εορτής) και αργότερα θα το τονίσι στο δημόσιο κήρυγμά του λέγοντας: «μὴ νομίσητε ὅτι ἥλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἥλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι» (Μτθ. 5,17). β) Με την πριτομή του Ιησού Χριστού ολοκληρώνεται ο Νόμος της παλαιάς Διαθήκης και εγκαινιάζεται η είσοδος της ανθρωπότητας σε έναν νέο Νόμο σε εκείνον που θα υπογραφεί με το ίδιο το αίμα του Κυρίου, σε μια εποχή όπου η Χάρη του Θεού θα κυριαρχεί και γ) η περιτομή του Ιησού Χριστού είναι ένα γεγονός ιστορικό, απτό και πραγματικό που βεβαιώνει την ίδια τη γέννηση του Χριστού. Αν η γέννηση του Χριστού ήταν ένα γεγονός φανταστικό δεν θα ήταν εφικτή η περιτομή του. Είναι φύσει αδύνατον να περιτμηθεί κάποιο φάντασμα και μάλιστα να το αγγίξει ανθρώπινο χέρι όπως

άγγιξε το σώμα του θείου Βρέφους ο ιερέας που τέλεσε την περιτομή του.

Έτσι λοιπόν η εορτή της Περιτομής του Ιησού Χριστού αποδεικνύει πως μια απλή αλλά και παράλληλα ιουδαϊκή τελετή, που έχει τις καταβολές της στις απαρχές της ιστορίας του Ισραηλιτικού λαού, αποτελεί τη μαρτυρία και τη διαβεβαίωση ότι ο Ιησούς Χριστός, ο σαρκωθείς Υιός και Λόγος του Θεού, είναι ο Θεός που ενανθρώπησε για τη σωτηρία του ανθρώπου. Είναι ο Θεός, ο Δημιουργός του σύμπαντος κόσμου, ο Οποίος σαρκώθηκε, προσέλαβε δηλ. ολόκληρη την ανθρώπινη φύση και τώρα προσφέρει τον εαυτό του στους ιερείς του Ναού αφενός για να εκπληρωθεί ο Νόμος της περιτομής κάθε αρσενικού βρέφους αφετέρου για να αποδείξει ότι το αληθές και πραγματικό της σαρκώσεώς Του, όπως αργότερα θα το αποδείξει τόσο στη Σταύρωσή Του όσο και στις εμφανίσεις Του μετά την ένδοξο Ανάστασή Του.

[i] *Μηναίον Ιανουαρίου*, Εκδόσεις Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα 1993, σ. 169 (στο εξής: *Μηναίο*).

[ii] Συναξάρι Εορτής Περιτομής Ιησού Χριστού. *Μηναίον*, σ. 24.

[iii] Γεωργίου Π. Πατρώνου, *Η Ιστορική Πορεία του Ιησού: Από την Φάτνη ως τον Κενό Τάφο*, Εκδόσεις Δόμος, Δεύτερη επανέκδοση Αθήνα 1997, σ. 139 (στο εξής: Πατρώνου, *Ιστορική Πορεία*).

[iv] Λκ. 2,21-24.

[v] Henry G. Liddell & Robert Scott, *Μέγα Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσης*, μεταφρασθέν εκ της αγγλικής εις την ελληνική υπό Ξενοφώντος Π. Μόσχου (καθηγητού), τόμος III, εκδοτικός οίκος I. Σιδέρης Αθήναι, σ. 564.

[vi] Δημητρίου Δρίτσα - Δημητρίου Μπαλιάτσα - Δημητρίου Καραμάτσου, *Λεξικό Πρωτοχριστιανικών, Βυζαντινών και Νεότερων Ορθοδόξων Όρων*, εκδόσεις ENNOIA, πρώτη έκδοση Αθήνα Ιούνιος 2005, σ. 266.

[vii] Γεν. 17,9-14.

[viii] Ιερεμίου Φούντα Αρχιμανδρίτου, *Ερμηνεία Παλαιάς Διαθήκης τόμος 1: Γένεσις*, Εκδόσεις Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήναι 2004, σ. 95.

[ix] Λευ. 12,3.

[x] Εξ. 4,24-25 («Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἐν τῷ καταλύματι συνήντησεν αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου καὶ ἐζήτει αὐτὸν ἀποκτεῖναι. Καὶ λαβοῦσα Σεπφώρα ψῆφον περιέτεμε τὴν ἀκροβυστίαν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς»).

[xi] Ρωμ. 4,11.

[xii] Νικολάου Π. Βασιλειάδη, *Η Παλαιά Διαθήκη Τόμος Α': Γένεσις, εκδόσεις Αδελφότης Θεολόγων «Ο ΣΩΤΗΡ», Έκδοσις ενάτη βελτιωμένη και επηυξημένη, Αθήναι 2004, σ. 138.*

[xiii] Απολυτίκιο Εορτής Περιτομής Ιησού Χριστού, *Μηναίον*, σ. 14.

[xiv] Σταύρου Ε. Καλαντζάκη, *Επίτομη Εισαγωγή στην Παλαιά Διαθήκη: Μετά Στοιχείων Θεολογίας*, Εκδόσεις Γράφημα, Θεσσαλονίκη 2016, σ. 239.

[xv] Πατρώνου, *Ιστορική Πορεία*, σ. 140.

[xvi] Τροπάριο γ' ωδής Κανόνος. *Μηναίον*, σ. 18.

[xvii] Τροπάριο στ' ωδής Κανόνος, *Μηναίον*, σ. 22.

[xviii] Τροπάριο δ' ωδής Κανόνος. *Μηναίον*, σ. 20.

[xix] Τροπάριο δ' ωδής Κανόνος. *Μηναίον*, σ. 20.